

En målning lämnar ateljén. Den söker ett hem, som ett föräldralöst barn. Galleriet är ett barnhem där verken blottar sig i väntan på att auktioneras ut. De längtar hem till förståelse och till orden. Där får målningen asyl i en förnöjsam exil. Att vara i fred som en katt.

Målningen kan inte annat än förlita sig på slumpen, på att råka bli sedd. Nyligen passerade jag ett galleri, en samlingsutställning av unga målare från olika länder, de flesta okända för mig. Men en målning hängde där för mig, visade sig för mig som råkade passera. Ett moln i ett jublande ljust blått som i en barockkupol. Eller var det den skummande vågkammen på en bränning i solen och den starka vinden? Elementen sjöng, tumlade runt och blandade sig med varandra. De lekte att de var metaforer för varandra, härmade varandra och lät sig inte fixeras i bestämda benämningar: molnet blev bränning som blev moln som blev bränning...

Det är ju också Elstirs vision, den fiktive målaren i *På spaning efter den tid som flytt*:

”Elstirs verk var emellertid framsprunget ur de sällsynta ögonblick då man ser naturen i dess poetiska realitet. En av de vanligaste metaforerna i de mariner han för tillfället hade omkring sig var just den som jämställde jorden med havet och upphävde gränserna mellan de båda. Det var detta jämställande, på ett underförstått men outtröttligt sätt upprepat på en och samma duk, som förlänade den en sådan mångskiftande och mäktigenhet.”¹ Tänk att jag av en händelse hittat en av Elstirs få efterlämnade målningar som spillt över från romanen och materialiserats i dagens Stockholm! Målningen på galleriet överskred tid och kronologi; den visade sig vara målad 2021 av Alejandro Sintura, en helt ung målare i Bogotá.

Slumpen hade iscensatt detta möte, precis som slumpen hos Proust är nyckeln till nåden, då världen erbjuder oss föremål vars sinnesintryck plötsligt uppväcker förlorade minnen och försätter oss i en lycksalighet.

Jag bad min vän C-J *** att komma förbi och titta på målningen. Han höll på att skriva en text om Mallarme och jag tog fram några böcker från mina hyllor, en Pléiadevolym, Jacques Scherers studie och J-P. Richards *L'Univers imaginaire de Mallarmé* som jag nyss råkat låna på Kungliga Biblioteket för att kolla ett par citat för en översättning. Det var en ljusgrön, knubbig volym i ett slitet klotband. Nu hade den hamnat på bordet framför oss, längst ut på kanten, bara en knapp meter från Sinturas målning som stod lutad i soffan. Boken tycktes antyda att den ville meddela något, att de båda hörde ihop i en valfrändskap. Jag bläddrade på måfå och redan på sidan 42 kunde jag läsa: ”du nuage, par exemple, on ne sait trop s'il figure une ultime vaporization d'azur, ou s'il concrétise au contraire les premiers mouvements d'une spiritualité presque accordée.”²

Av en slump – världen finns där hela tiden, den väntar på oss: slumpen inträffar när vi i ett ögonblick är beredda att öppna oss, låta oss ledas och bryta ned den vanemässiga ordningen i enskilda sinnesförnimmelser. Det är vi själva som är havande med slupen.

¹ Vol. 2, *I skuggan av unga flickor i blom*, 1993, s. 455, övers. Gunnel Vallquist.

² Om moln, till exempel, vet man inre så noga om det åskådliggör en sista förångning av azurblått, eller om det tvärtom förkroppsligar de första rörelserna av en nästan samstämmig andlighet.

Och när mina fingrar bläddrade vidare i Richards volym stötte de på Mallarmes drömmeri i en ungdomsdikt där målningen hittade hem till orden:

*Nuage es-tu l'écume
De l'Océan céleste au flot limpide et pur?
Es-tu la blanche plume
Que détacha la brise, en traversant L 'azur,
De L 'aile d 'un des anges?*

*Moln är du skummet
på den himmelska oceanens klara och rena
bölja?
Är du den vita fjäder
som frigör brisen som färdas genom det
azurblå
med en ängels vinge? ³*

Tänk att Mallarme måste ha sett målningen i min soffa.

Alejandro Sintura, Nube, 2021. Olja på pannå, 45x60 cm

---

³ Textens citat översatta av Jacques Mangold.

A painting leaves the studio. It is looking for a home, like an orphan. The gallery is an orphanage where the works expose themselves while waiting to be auctioned. They yearn for understanding and for words. There, the painting finds asylum in a contented exile. To be at peace like a cat.

The painting can only rely on chance, on happening to be seen. Recently I passed a gallery, a group exhibition of young painters from different countries, most of them unknown to me. But one painting hung there for me, appeared to me who happened to pass by. A cloud in a jubilant bright blue as in a baroque dome. Or was it the foaming crest of a wave on a surf in the sun and the strong wind? The elements sang, tumbled around and mingled with each other. They pretended to be metaphors for each other, mimicked each other, and did not allow themselves to be fixed in specific names: the cloud became a surf, which became a cloud, which became a surf...

This is also the vision of Elstir, the fictional painter in *In Search of Lost Time*:

”Elstir’s work, however, was born of those rare moments when one sees nature in its poetic reality. One of the most common metaphors in the marine paintings he had around him at the time was precisely the one that equated the earth with the sea and erased the boundaries between the two. It was this equalisation, implicitly but tirelessly repeated on the same canvas, that gave it such versatility and power.”⁴ It's amazing that I happened to find one of Elstir's few surviving paintings that spilled over from the novel and materialised in today's Stockholm! The painting in the gallery transcended time and chronology; it turned out to be painted in 2021 by Alejandro Sintura, a very young painter in Bogotá.

Chance had orchestrated this encounter, just as chance is the key to grace in Proust, when the world offers us objects whose sensory impressions suddenly awaken lost memories and plunge us into a state of bliss.

I asked my friend C-J*** to come and look at the painting. He was writing a text on Mallarmé and I took out some books from my shelves, a Pléiade volume, Jacques Scherer's study and J-P. Richard's *L'Univers imaginaire de Mallarmé*, which I had just borrowed from the Royal Library to check a few quotations for a translation. It was a light green, chubby volume in a worn cloth binding. Now it had ended up on the table in front of us, on the edge, just a few metres from Sintura's painting leaning on the sofa. The book seemed to suggest that it wanted to communicate something, that the two of them belonged together in a friendship of choice. I turned the pages at random and on page 42 I could already read: ”du nuage, par exemple, on ne sait trop s'il figure une ultime vaporisation d'azur, ou si il concrétise au contraire les premiers mouvements d'une spiritualité presque accordée.”⁵

---

⁴ Vol. 2, In the shadow of young girls in bloom, 1993, p. 455, transl. Gunnel Vallquist.

⁵ In the case of clouds, for example, it is not clear whether they represent the last evaporation of azure blue, or whether, on the contrary, they embody the first stirrings of an almost unanimous spirituality.

By chance – the world is there all the time, it is waiting for us: chance occurs when we are prepared in a moment to open ourselves, to let ourselves be led and to break down the habitual order of individual sensations. We ourselves are the ones who are pregnant with the slump.

And as my fingers turned the pages of Richard's volume, they encountered Mallarme's reverie in a youthful poem where the painting found its way into the words:

*Nuage es-tu l'écume
De l'Océan céleste au flot limpide et pur?
Es-tu la blanche plume
Que détacha la brise, en traversant L 'azur,
De L 'aile d 'un des anges?*

*Cloud, are you the foam
Of the vlear, pure ocean?
Are you the white feather
That the breeze detached, crossing the blue,
From the wing of one of the angels?⁶*

I can't believe Mallarme must have seen the painting on my sofa.

---

⁶ Text and quotes translated with DeepL.